

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ
(ΟΜΑΔΑ Β')
ΤΕΤΑΡΤΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α) Συμβούλιο Ασφαλείας ΟΗΕ
- β) Χάτι Χουμαγιούν
- γ) Ανατολικό Ζήτημα

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α) Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) ιδρύθηκε με τη Συνθήκη της Ρώμης (1957).
- β) Η διεθνής οικονομική κρίση του 1929 είχε ως συνέπεια τη χρεοκοπία της Ελλάδας (1932).
- γ) Η προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού μέσω του Σχεδίου Ανάν κατέληξε σε επιτυχία.
- δ) Στις αρχές του 1956, ο Χρυσόστοφ εξήγγειλε την πολιτική της διαφάνειας, η οποία θα συνέβαλλε στην οικονομική ανασύνταξη της ΕΣΣΔ.
- ε) Η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 οδήγησε στην παραχώρηση του πρώτου Συντάγματος του Ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Η καταστροφή της Χίου και ο αντίκτυπός της στον υπόλοιπο κόσμο.

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

- α) Ποιες ρυθμίσεις περιλάμβανε η συνθήκη του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913); (μονάδες 5)
- β) Ποια ζητήματα παρέμειναν σε εκκρεμότητα μετά την υπογραφή της παραπάνω συνθήκης και ποια από αυτά ρύθμισε το Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας (4/17 Δεκεμβρίου 1913); (μονάδες 8)

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στην κατάσταση της Ελλάδας των αρχών της δεκαετίας του 1830 (μονάδες 10) και
- β) στις πρώτες προσπάθειες συγκρότησης του ελληνικού κράτους από τον Όθωνα (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η κατάσταση στην Ελλάδα κατά την περίοδο της Αντιβασιλείας του Όθωνα (1833-1835)

Όταν λοιπόν στις 25 Ιανουαρίου/6 Φεβρουαρίου 1833 φθάνει ο Όθων στην Ελλάδα, συνοδευόμενος από τα τρία μέλη της αντιβασιλείας, τον Armansperg, Maurer και τον Heideck, βρίσκει τη χώρα σε πλήρη αναρχία. [...] Η οικονομική κατάσταση ήταν από κάθε άποψη αξιοθρήνητη. Αλλά και γενικά η ταμειακή κατάσταση του κράτους ήταν χαώδης. Έπρεπε να πληρωθούν οι καθυστερημένοι από το 1827 μισθοί των υπαλλήλων, που ως το τέλος του 1832 υπολογίζονταν σε 23.437.413 φοίνικες. Έπρεπε ν' αποζημιωθούν τα ναυτικά νησιά Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά, για να κινηθεί το εμπόριο. Οι αποζημιώσεις αυτές υπολογίζονταν σε 5 εκατ. φράγκα. Επίσης έπρεπε να εξοφληθούν οι αποζημιώσεις των αγωνιστών, που τις είχε αναγνωρίσει η συνέλευση της Τροιζήνας και που ανέβαιναν σε 9.300.000 φρ. Επίσης έπρεπε να καταβληθούν στην Τουρκία αποζημίωση 13.333.333 φρ. για την παραχώρηση της επαρχίας Λαμίας στα όρια του ελληνικού κράτους. Επίσης έπρεπε να εξοφληθούν και μερικές άλλες μικροπιστώσεις. Εκτός από όλες αυτές τις απαιτήσεις, το ελληνικό κράτος έπρεπε ευθύς μετά την εγκατάσταση της αντιβασιλείας ν' αντιμετωπίσει τις τακτικές δαπάνες της κρατικής μηχανής, της πληρωμής των τόκων του δανείου των 60 εκατ., που υπολογίζονταν σε 3.351.950 φρ., και της υπηρεσίας του χρεωλυσίου που υπολογίζονταν σε 670.390 φρ.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985, Θεσσαλονίκη: ΒΑΝΙΑΣ, 2004 κβ, σσ. 210-211.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η αντιβασιλεία απασχολήθηκε με την εσωτερική οργάνωση του κράτους, η οποία καταστρώθηκε και νομοθετήθηκε κατά το πρότυπο του διοικητικού οργανισμού και μηχανισμού που λειτουργούσε τότε στη Βαυαρία και στα άλλα μεσαία ή μικρά γερμανικά κράτη κατ' επίδραση του γαλλικού συγκεντρωτικού διοικητικού συστήματος του 1790 (το νέο ελληνικό διοικητικό σύστημα, κατά βάση, εξακολουθεί να υφίσταται ως σήμερα). Διατήρησε τα 7 υπουργεία που προϋπήρχαν (εξωτερικών, δικαιοσύνης, εσωτερικών, εκκλησιαστικών και εκπαίδευσης, οικονομικών, στρατιωτικών, ναυτικών) και πρόσθεσε ως παράρτημα του υπουργείου εσωτερικών το δημοσιονομικών γραφείων, που ήταν απαραίτητο για την επίλυση των καυτών εποικιστικών προβλημάτων της χώρας. [...] Οργανώνει τη δικαιοσύνη και συντάσσει κώδικες. Επίσης προβαίνει στη συστηματική οργάνωση της χώρας ιδρύοντας το Ανώτατον Λογιστήριο, τα κεντρικά και επαρχιακά ταμεία και το Εθνικόν Νομισματοκοπείον. Στην οργανωτική αυτή εργασία πρωταρχικός είναι ο ρόλος του Maurer. Στις 27 Σεπτεμβρίου/9 Οκτωβρίου 1833 ιδρύεται το Ελεγκτικόν Συνέδριον με πρόεδρο τον Γάλλο οικονομολόγο Arthémond de Regny, ο οποίος εργάστηκε με ακαταπόνητο ζήλο για την οργάνωση των οικονομικών του κράτους.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985, Θεσσαλονίκη: ΒΑΝΙΑΣ, 2004 κβ, σσ. 218-219.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε και να ερμηνεύσετε τη διαφωνία Κωνσταντίνου-Βενιζέλου ως προς τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο:

α) κατά την κήρυξή του (μονάδες 12) και

β) μετά τις προτάσεις της αγγλικής κυβέρνησης, το Φεβρουάριο του 1915 (μονάδες 13).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Βενιζέλος είχε έντονους συναισθηματικούς δεσμούς με τη Βρετανία και τη Γαλλία, οι οποίες, μαζί με τη Ρωσία, σχημάτιζαν τις Δυνάμεις της Αντάντ. Όχι μόνο θεωρούσε ότι θα είναι οι νικήτριες Δυνάμεις, αλλά και ότι θα ευνοούσαν περισσότερο την επίτευξη και των υπόλοιπων εδαφικών προσδοκιών της χώρας. Ο Κωνσταντίνος, αντίθετα, επίτιμος στρατάρχης του γερμανικού στρατού και παντρεμένος με την αδελφή του κάιζερ της Γερμανίας Γουλιέλμου Β΄, έτρεφε μεγαλύτερο σεβασμό προς τις στρατιωτικές ικανότητες των Κεντρικών Δυνάμεων, της Γερμανίας και της Αυστροουγγαρίας. [...]

Τον Ιανουάριο του 1915 ο Γκρέι πρότεινε να παραχωρήσει η Ελλάδα στη Βουλγαρία τις νεοαποκτηθείσες περιοχές της Καβάλας, της Δράμας και των Σερρών, με αντάλλαγμα αφενός τη Βόρειο Ήπειρο και αφετέρου την ακόμα πιο ελκυστική –αν και αόριστη– υπόσχεση «σημαντικών εδαφικών παραχωρήσεων στις ακτές της Μικράς Ασίας», η οποία με τον μεγάλο ελληνικό πληθυσμό της, συνιστούσε σημαντικό στόχο των αλυστρωτικών φιλοδοξιών.

Richard Clogg, Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας 1770-2000, Αθήνα: Κάτοπτρο, 20032, σσ. 109-111.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο Βενιζέλος κατέβαλε τότε όλες τις προσπάθειες να προσανατολίσει τον βασιλιά Κωνσταντίνο και το Γενικό Επιτελείο (οι αρχηγοί του Βίκτωρ Δούσμανης και Ιωάννης Μεταξάς προβάλλουν αντιρρήσεις) προς την Entente και να φέρει την Ελλάδα στο πλευρό της. Πιστεύει πραγματικά ότι ο πόλεμος θα τελειώσει με την νίκη της Entente και ότι η Ελλάδα πρέπει να επωφεληθεί απ' αυτή την ευκαιρία, για να πραγματοποιήσει τις εθνικές της διεκδικήσεις, αλλά οι στρατιωτικές νίκες των Γερμανών και Αυστριακών σε όλα τα μέτωπα, η αποτυχία της Entente στα Δαρδανέλλια έχουν κάνει εφεκτικούς 1 πολλούς Έλληνες και προ πάντων τη βασιλική οικογένεια. Αυτοί πιστεύουν κιόλας στη γερμανική νίκη.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985, Θεσσαλονίκη: ΒΑΝΙΑΣ, 2004 κβ, σσ. 352-353.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα πράγματα έγιναν ακόμα πιο περίπλοκα όταν τον Φεβρουάριο του 1915, οι Σύμμαχοι της Αντάντ επιχείρησαν την ατυχή εκστρατεία των Δαρδανελίων. Ο Βενιζέλος ανυπομονούσε να συμμετάσχει [...] Ο βασιλιάς, ενώ στην αρχή είχε συμφωνήσει με την ελληνική συμμετοχή, άλλαξε γνώμη επηρεασμένος από την παραίτηση του αρχηγού του ελληνικού Γενικού Επιτελείου, συνταγματάρχη Ιωάννη Μεταξά, μελλοντικού στρατιωτικού δικτάτορα, ο οποίος φοβόταν ότι η Βουλγαρία θα επωφελείτο από οποιαδήποτε ελληνική ανάμειξη.

Richard Clogg, Συνοπτική Ιστορία της Ελλάδας 1770-2000, Αθήνα: Κάτοπτρο, 20032, σ. 111.

* Όλα τα κείμενα αποδόθηκαν σε μονοτονικό· διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

- α) σχολ. βιβλίο σελ. 141 «Τα βασικά όργανα του ΟΗΕ ... να αδρανοποιηθεί ο Ο.Η.Ε.».
β) σχολ. βιβλίο σελ. 246 «Επίσημο οθωμανικό έγγραφο που φέρει την ιδιόχειρη

υπογραφή του σουλτάνου».

σχολ. βιβλίο σελ. 40 «Ο σουλτάνος είχε ήδη εκδώσει ... Τανζιμάτ (μεταρρυθμίσεων)».

γ) σχολ. βιβλίο σελ. 38 «Ανατολικό Ζήτημα ονομάζεται ... Χερσόνησο του Αίμου».

ΘΕΜΑ Α2

α) Σωστό β) Σωστό γ) Λάθος δ) Λάθος ε) Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σχολ. βιβλίο σελ. 26 «Την επανάσταση στερέωσαν ... (σελ. 27) σε όλο τον κόσμο».

ΘΕΜΑ Β2

α) σχολ. βιβλίο σελ. 73 «...οι πληρεξούσιοι της Ελλάδας ... Β' Βαλκανικός Πόλεμος».

β) σχολ. βιβλίο σελ. 81 «Η Συνθήκη του Βουκουρεστίου άφησε ανοικτά ... την ελληνική κυριαρχία».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α) σχολ. βιβλίο σελ. 34 «Η Ελλάδα του 1830 ... καταστραφεί πολλές γέφυρες».

i) Ελλάδα των αρχών της δεκαετίας 1830

- ολιγάνθρωπο κράτος (750 χιλ. κάτοικοι)
- κατεστραμμένες παραγωγικές υποδομές (εμπορικός στόλος των ναυτικών νησιών, καλλιέργειες, εγγειοβελτιωτικά έργα, συγκοινωνίες)

ii) τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από το πρώτο παράθεμα του Απ. Βακαλόπουλου

- με την άφιξη του Όθωνα και της βαυαρικής Αντιβασιλείας του το 1833 η εικόνα που αποπνέει η χώρα είναι αποκαρδιωτική:
- «αξιοθρήνητη» οικονομική κατάσταση, χαώδης η δημοσιονομική πολιτική (έλλειψη οικονομικών αποθεμάτων, τεράστια κρατικά χρέη προς δημοσίους υπαλλήλους, ναυτικά νησιά, αγωνιστές του 1821, Οθωμανική Αυτοκρατορία, μικροπιστωτές)
- ανάγκη αναθέρμανσης θαλασσιού εμπορίου, αντιμετώπισης τακτικών δαπανών κράτους και εξυπηρέτησης των τοκοχρεωλυσίων των εξωτερικών δανείων.

β) σχολ. βιβλίο σελ. 34 «Ο Όθων έφερε μαζί του ... δεν επέτρεπαν αρχιτεκτόνων και καλλιτεχνών».

i) εσωτερική αναδιοργάνωση (νομοθεσία, διοίκηση, δημόσια εκπαίδευση, δημόσιες υπηρεσίες, πολεοδομία)

ii) τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από το δεύτερο παράθεμα του Απ. Βακαλόπουλου στο οποίο επισημαίνονται τα εξής:

- η εσωτερική οργάνωση βασίστηκε στο αντίστοιχο διοικητικό σύστημα της Βαυαρίας και άλλων γερμανικών κρατών της εποχής καθώς και στο γαλλικό συγκεντρωτικό διοικητικό σύστημα του 1790.
- διατηρεί τα υπάρχοντα υπουργεία (επτά στον αριθμό) αλλά καινοτομεί ιδρύοντας α) δημοσιονομικό γραφείο στο υπουργείο εσωτερικών για την αντιμετώπιση «καυτών εποικιστικών προβλημάτων». β) βελτιώνει τον τομέα της δικαιοσύνης με νέα νομοθεσία

- ιδρύει «Ανώτατον Λογιστήριο», «κεντρικά και επαρχιακά ταμεία», «Εθνικόν Νομισματοκοπείον», «Ελεγκτικό Συνέδριον», με στόχο την αναθέρμανση της οικονομίας.

iii) **σχολ. βιβλίο σελ. 34** «Σε άλλους τομείς ... στη χώρα να αναπτυχθεί».

ΘΕΜΑ Δ1

α) Σχολ.βιβλ. σελ. 82 « Η στάση της Ελλάδας κατά την κήρυξη ... δεν έγινε δεκτή από τον Κωνσταντίνο».

* Ο Βενιζέλος αφενός δεσμεύεται με αμυντική συμφωνία ήδη από τον Β΄ Βαλκανικό πόλεμο με την Σερβία που πολεμά ενάντια της Αυστρίας, αφετέρου αναμένει δελεαστικές προτάσεις από την Αντάντ για να εγκαταλείψει την ουδετερότητα και να συμπράξει μαζί της, με την οποία ταυτιζόταν ιδεολογικά (Δημοκρατία – Φιλελευθερισμός) .

* Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από τα δύο παραθέματα του R. Clogg και του Απ. Βακαλόπουλου στα οποία επισημαίνονται:

i) Η πεποίθηση του Βενιζέλου για την νικηφόρα έκβαση του πολέμου υπέρ της Αντάντ και

ii) Η προσδοκία του Βενιζέλου για την ολοκλήρωση των εθνικών διεκδικήσεων της χώρας (εδafικά οφέλη) μέσω της Αντάντ.

* Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος – επίτιμος στρατάρχης του Γερμανικού στρατού, γαμπρός του Κάιζερ Γουλιέλμου Β΄ και λάτρης του γερμανικού μιλιταρισμού – καθώς και το επιτελείο του (Δούσμανης, Μεταξάς, Στρέιτ) στηρίζουν την ουδετερότητα της Ελλάδας, τόσο για να διατηρήσει ανέπαφα τα νεοαποκτηθέντα από τους Βαλκανικούς πολέμους εδάφη της, όσο και γιατί πιστεύει στη νίκη της Γερμανίας και των Κεντρικών Δυναμείων, ιδιαίτερα μετά τις νίκες που σημειώθηκαν σε όλα τα μέτωπα εις βάρος της Αντάντ.

β) Σχολ. Βιβλ. Σελ. 82 « Η ουδετερότητα της Ελλάδας ... αναγκασμένος να παραιτηθεί». Σύμφωνα και με τα παραθέματα του Clogg η Αντάντ το Φεβρουάριο του 1915 προτείνει στην Ελλάδα να παραχωρήσει τις νεοαποκτηθείσες κτήσεις σε Καβάλα, Δράμα, Σέρρες, υπέρ της Βουλγαρίας με αντάλλαγμα τη Βόρεια Ήπειρο και εδάφη στη Μ. Ασία, η οποία ήταν επίκεντρο του Ελληνικού αλυτρωτισμού. Προϋπόθεση ήταν η συμμετοχή της Ελλάδας με την Αντάντ στην εκστρατεία κατά των Στενών των Δαρδανελίων. Ο Βενιζέλος εγκαταλείπει την ουδετερότητα και έρχεται σε ρήξη με τον Κωνσταντίνο προκαλώντας την πρώτη παραίτηση του.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΜΑΤΩΝ

Τα θέματα της Ιστορίας Γενικής Παιδείας κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα της εξεταστέας ύλης με ιδιαίτερη έμφαση στη Νεοελληνική Ιστορία και απευθύνονταν σε άρτια προετοιμασμένους υποψηφίους. Δεν παρουσίασαν κάποια ασάφεια ή εξαιρετική δυσκολία με προϋπόθεση οι υποψήφιοι να ήταν σωστά προετοιμασμένοι, εξοικειωμένοι με τη μεθοδολογία επεξεργασίας ιστορικών παραθεμάτων (Β΄ ομάδα ερωτήσεων) και να διαχειρίστηκαν σωστά το χρόνο τους, διότι η έκταση των απαντήσεων ήταν αρκετά μεγάλη.

Επιμέλεια: ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ